

Lokal utvecklingsplan för Hannäs socken i Åtvidabergs kommun 2013

*”Tron kan försätta berg men
tvivlet kan sätta dit dem igen”*

Förord

Lokal utveckling innebär att alla känner som känner sig berörda av bygdens framtid och utveckling (boende, fritidsboende och andra intresserade) **tillsammans** hjälps åt att skapa idéer och förslag till verksamheter och förändringar som gör bygden ännu mer förträfflig att bo, arbeta och vistas i.

Kommunen, länsstyrelsen, landstinget, Regionförbundet Östsam och i sina utvecklingsprogram genom dessa insatsområden och bl a EU via sina olika strukturfonder.

1 Positionera Östergötland nationellt och internationellt.

2 Utveckla Östergötlands roll i ett storregionalt sammanhang

3 Stärka Östergötland som en flerkärnig stadsregion.

4 Arbeta för utveckling av Östergötlands alla delar

5 Stimulera ett dynamiskt företags- och innovationsklimat.

6 Främja östgötarnas möjligheter till livskvalitet och personlig utveckling.

7 Tillvarata och utveckla Östergötlands attraktivitet

Historik och bakgrund

Hannäs socken i Åtvidabergs kommun har medeltida ursprung och tillhör Tjustbygden. Den ligger i landskapet Småland men ingår Östergötlands län. Hannäs, eller Hananäs som det tidigare skrevs, omnämndes första gången 1383 då en tupp enligt folktron landade på kyrktornet och gav trakten sitt namn.

Det är en skogsrik och kuperad trakt med många sjöar där Storsjön, Yxningen och Vindommen har haft en central betydelse med byarna Hannäs, Rumma och Kvarnvik runt sig.

Fornborgarna runt sjön minner om orostider när man fick söka sig upp på höjderna för att gemensamt kunna försvara sig.

Skogs- och jordbruk har varit de viktigaste näringarna i området med både mindre jordbruk och större godsbildningar så som Solvestad, Nora och Grävsätter.

Kopplat till skogsbruket har även sågverkens verksamheter varit betydande och funnits utspridda över byarna i socknen där alla sjöar och sjösystem underlättade transporten av virket. Runt slutet av 1800 talet var kolning också betydande för näringen i socken. Med milad kolframställning med stora leveranser till Gusum och Åtvidaberg.

Kopparverket i Åtvidaberg och industriverksamheterna vid Storån (Falerum och Forsaström) samt Gusums bruk har gett många arbetstillfällen. I efter krigstid har industrialiseringen i Valdemarsvik, Gusum och Åtvidaberg gett många arbetstillfällen för sockens invånare.

I gränslandet mellan berg, hav, jord och skog har människor utvecklat en mångsidighet och envishet och inte minst fin sammanhållning som har kraft att bära bygden vidare på nya framtidsvägar!

*”För den trötta samhällskroppen vore kanske
den bästa boten ifall tankarna från toppen kom
från roten”*

Befolkning

Liksom andra bygder har Hannäs socken brottats med vikande befolkningsunderlag av det fast boende under en längre tid. Det man ser de senaste åren är att bygden allt mer blir attraktiv för deltidboende. Många medelålders köper sig ett hus för att i framtiden bosätta sig här året runt och redan idag bor deltid året om. Hannäs socken har en stor geografisk spridning med många byar. Trots detta har socken varit stark även om det har saknats en självklar centralort både i socken och utanför.

Saknaden av den geografiska samhörigheten har varit på gott och ont, gemenskap har skapats för att hålla ihop bygden. Vår målsättning är att vi i framtiden använder oss av samlingsnamnet Hannäs socken för att känna att alla är delaktiga och samhörigheten.

Mål:

- Vi vill öka deltidboende och fasta boende i Hannäs socken
 - Att alla boendekategorier har möjlighet att välja efterfrågat boende i bygden.
 - Att samarbetskanaler mellan grupper och kommunens politiker och tjänstemän fortsätter att fungera som en information och diskussions kanal.
- Att vi i framtiden benämner hela området som Hannäs Socken

Handlingsplan:

Prov bo på landet

Landsbygdsprojekt i strandnära läge och få med de i översiktsplanen både boende och verksamheter

Att undersöka efterfrågan i boendeformer i Hannäs socken och få med så mycket som möjligt i översiktsplanen.

Strandnära tomter

Utveckla boendeformen i servicenära läge.

Att kommunrepresentanter träffar landsbygdgrupper kontinuerligt under året.

Namnge alla våra ”välkommen till Hannäs skyltar” med texten socken under Hannäs.

Kommunikationer

Bredband

Via bredbandet kan man bo på landet och ändå vara en del av omvärlden. Det skapar också möjligheter till nya typer av tjänster som kan bedrivas från landsbygden.

Bredbandsutbyggnad är viktigt för Hannäs Socken både för de som är bofasta och de som är fritidsboende. Tillgängligheten av bredband ökar möjligheterna för nya personer att bosätta sig på landsbygden. Inte minst viktigt är att bredbandet ökar värdet på hus och gårdar.

Mål: att vi förbättrar kommunikationer

Handlingsplan

En arbetsgrupp bildas och att en ekonomiskförening driver frågan vidare för sockens räkning. Att vi försöker få kommunen så mycket som möjligt delaktiga i projektet.

Kollektivtrafik

Via tågstation i Falerum, busslinjer från och till Åtvidaberg via Hannäs samt till och från Valdemarsvik via Hannäs. Båda sträckorna trafikeras med två förmiddags- och två eftermiddagstur. Kompletteringstrafiken utgörs enligt Östgötatrafiken av de en förmiddags- och eftermiddagstur nämnda busstureorna. Hannäs socken behöver en väl fungerande kollektivtrafik som sammanlänkar våra centralorter och befintliga järnvägsnät.

Vägar

I Hannäs socken finns två belagda allmänna genomfartsvägar i dålig kondition samt tre allmänna grusvägar. Vidare finns det många enskilda vägar i varierande skick.

Mål:

- vi tar till vara på den trafik som går in och ut från bygden t ex via "mobil samåkning"**
- att vi har ett fungerande vägnät som tillgodoser både person- och godstrafik**

Handlingsplan:

Att inom år 2013 samlat information om mobil samåknings projektet och gjort en plan för att sätta den i bruk i Hannäs socken.

Att en kollektivtrafiks grupp bildas och jobbar med frågor som kollektivtrafik och samåkningsprojekt.

Att diskutera med vägverket om skicket på de två genomfartsvägar som finns i Hannäs socken och även ta med i diskussionen om hur det kommer bli med hastighetsbegränsningen när det ska ändras till 60 eller 80 väg.

*”Ett minimikrav på rörelse är
att det rör sig”*

Naturvärden

Den varierande naturen runt sockens sjöar, kuperad terräng med omväxlande skogar, höjder och dalar, småbruten med sjöar, berg och åkrar, har skapat oändliga möjligeter för vildmarksliv, ridning, vandring, kanoting, bad och fiske. Här finns en rik flora och fauna utöver det vanliga med exklusiva naturvärden. 1975 upptäcktes till exempel ett tidigare okänt bestånd av gröngrodor i sjön Vindommen. På senare år har den även hittas i Lindalsgölen norr om Vindommen. Gröngrodorna vid Hannäs har efter läte och observationer bedömts vara ätlig grodor. Grodorna har väckt vida intresse och forskare från Schweiz har infångat ett antal grodor för att kunna artbestämma dessa och har kommit fram till att det är två arter av grodor, dels ätliga grodor och dels gölgrodor. Detta är unikt för Sverige!

Hannäs vackra natur har genom turismen och besöksnäringen gett nya möjligheter till ett utvecklingsbart komplement till de traditionella näringarna. Genom den sammanhållning och det nätverkande bygden är känd för finns alla möjligheter för denna näring att vidareutvecklas.

Kulturvärden

Ruinen efter Hannäs medeltida kyrka som har anor från 1100-1200- talet ligger på en höjd vid sjön Vindommen c:a 1 km söder om den nuvarande kyrkan. Ruinen drivs nu av Hannäs hembygdsförening i samarbete med stiftet. Idéerna är många om vilka verksamheter som kan ordnas där, till exempel pilgrimsvandringar, skjutshåll, konserter, bröllop och förstås fortsatta gudstjänster.

Hannäs Kyrka, byggd 1885;är belägen på en markerad höjd invid av en korsväg där vägarna leder till Tryserum, Falerum och Hägerstad. Marken skänktes av ägarna till socknens största gård, Grävsätter. Här växte socknens dåtida administrativa centrum fram med församlingshem, ålderdomshem, affär och post. Byggnaden köptes dock av en ortsbo och är idag omdöpt till Sockenhus och kan hyras för allehanda arrangemang. Församlingshemmet uppfördes enligt uppgift 1886 som sockenstuga med virke som blev över från kyrkobygget, och är till det yttre välbevarat. I byn finns ytterligare kulturbyggnader av varierande slag bla kyrkstallar och prästgård. Den fd prästgården ligger ett stycke söder om kyrkan och lite längre mot sjön Vindommen strax bredvid ruinen, ligger den äldsta prästgården.

Hägerstad slott vid vid sjön Vindommen har anor från järnålder, bronsåldern och vikingatid då Ledungen var Sveriges försvar och skeppen med handelsvaror och människor färdades genom sjösystemen.

I hembygdsgården vid Domarvik, en sevärd kulturskap en 1700tals mangårdsbyggnad. Där kan man beskåda en äkta Lokomobil som användes som kraftkälla i jordbruket och inom industrin. De gamla pittoreska byggnaderna vid Grävsjön har placerats omsorgsfullt och mycket arbete läggs ner här för att skapa ett attraktivt besöksmål för såväl de egna sockenborna som besökande. Varje midsommarafon drar festligheterna folk från när och fjärran.

Mål: att utnyttja våra natur-kulturvärden i Hannäs socken som en tillgång

Handlingsplan

Uppdatera kartan med naturvärden och kulturplatser
Marknadsföra våra natur- och kulturvärden
Öka framkomligheten på östgötaleden i Hannäs socken

Föreningar

Hannäs socken har alltid haft ett stort föreningsliv, idag finns det ca 15 talet föreningar som har spridning i många olika intresseområden. Alla för att främja utvecklingen i Hannäs socken. Även föreningar har bildats under de senaste tio åren för att öka bygdens service. Så som föräldraförening som idag driver förskola och fritidshem. Hannäs Bygg och Bo som äger hyresfastigheter som hyrs ut.

Mål: Att bevara och utveckla de föreningar som finns i bygden

Handlingsplan

- öka samverkan mellan föreningarna för att vi ska få ett ännu bättre föreningsliv i bygden.

Företag

I Hannäs socken finns en mångfald av företag av varierande storlek. Inom områdena skog, jordbruk, affär, service, vård och omsorg, tillverkning, uppfödning, datateknik, turism etc.

- Hannäs Smide & Montage AB är ortens största arbetsplats..Företaget har 14 anställda i sina lokaler på 850 kvm.
- Sjöberga Lanthandel i Kvarnvik med ett bra utbud av specerier och annat som hör en dagligvaruhandel till. En fungerande lanthandel med besin, ombudskap för svenska spel, apotek och sytembolags varor.
- Marias hus i Holmbo säljer heminredningsföremål, väskor och tyger m m
- Evas Cafe Holmbo, ett traditionellt café i anslutning till Marias hus.
- Odling- och kursverksamhet. På Lövudden i Vindommen med ekologisk inriktning där man också är engagerade i omställningsarbetet för klimatet.
- Ytterligare småföretag finns utspridda över socknen, några med hästinriktning och hundinriktning, andra med övernattningsmöjligheter och fiske. I Hannäs finns t ex ett vandrarhem och här finns också en större loppis med verksamhet hela sommaren. Den gamla församlingshemmet vid kyrkan kan hyras för olika ändamål. Hantverkare, frisör, ekonom och hovslagare är andra exempel.

Lokal service

- Förskolan är ett föräldrakooperativ och drivs som en ekonomisk förening.
- Apoteksombud
- Fotvård
- Bensin
- Cafe
- Presentaffär
- Fritidsbutik
- Affär
- Ombud för svenskaspel
- Hemkörning
- Hemtjänst
- Vandrarhem
- Bygdegård, festplats, fotboll och badplatser
- Systemutlämning
- Lantbrevbärare
- Frisör

Mål:

-att de boende i Hannäs socken ska ha möjlighet att göra sina dagligvaruinköp inom hemområdet. Att genom aktiv utveckling av bygden skapa underlag för att bibehålla den kommersiella servicen som finns idag och öven ge den möjlighet att utvecklas.

-Att vi medverkar och uppmuntrar till enskilda och gemensamma inisiativ i samverkan. Detta för en utökad turist och besöksnäring i Hannäs socken.

Handlingsplan:

Upplisa boende hur viktigt det är att handla på orten för att kunna bevara den service som finns idag. Att det finns en tjänst för utkörning till kunder sker varje vecka om så önskas.

Använda oss av enkäter för att få kunna få in synpunkter på verksamheterna idag och för att kunna få vetskap om vad som bör förändras.

Undersöka möjligheten av utlämning av paket från så många transportföretag i sjöbera lanthandel som möjligt.

Idébank

- Provbo i Hannäs är en idé som prövats på andra håll är att erbjuda människor att låna bostad en tid
- Tuppskyltar får texten Hannäs socken och märks med vår hemsida
- Uppdatera kartor som finns vid rastplatser
- Naturcamping/drive in camping
- Sanitetshus vid festplatsen
- Samlingsplats för turism i mittpunkten av Hannäs socken, Kvarnvik,
- "Levande" karta på hemsidan med länkar och bilder
- Friggebod vid korset i Kvarnvik som är bemannad och kan välkomna turister
- Lansera "hemester" som ett alternativt sätt att semestera lokalt
- Guidade turer på vissa naturskyddsområden
- Paketering av boende, mat och upplevelser
- Cykelleder
- Marknadsföra Hannäs på LED skylten vid infarten till Åtvidaberg
- Marknadsföra paket med utomhuspedagogik och arkitekturpedagogik till skolor
- Sommarspråkkurser i svenska riktat till tyska ungdomar
- Utemiljö i Kvarnviksentrum med rekommenderad hastighetssänkning, blommor, skapa torgkänsla, sittplatser, bättre plats för anslagstavlan. Julbelysning
- Badhytt och uppfräschning av badplats
- Service för husbilar och turister